

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Versi. Necnon ea mandantes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

fic sensit de obsidente Gemin. in citat. capitu. felicis, in princip. numero 6. versic. Quid si aliquis, & sequitur Ancharan. eod. numero 1. versic. Tertio no. Et ob insecutionem igitur simplicem, vt dixi, insequentem excommunicatio hæc afficiet. Quæ regula eisdem modis, quibus superiores, amplificatur, & coarctatur.

- 4 Excipitur tamen, † vbi solam quis pararet se ad insequendum Cardinalem, sed tamen insecutus deinceps non est, nam Bulla excommunicat insequentes, cuiusmodi non est, qui ad insequendū se parat, vt per se patet, sicut nec qui parat se ad arborem ascendendum, aut ad currendum, hic currit, aut ascendit.

Immo nec in excommunicationem hæc incidet, qui armatus iuit, vt insequeretur, sed pœnitentia ductus insequi noluit, vtpote iuit, vt obsideret ædes Cardinalis, & posteaquam illuc peruenit, eum pœnituit, & discessit, oportet enim vt ratione quapiam insecutus sit, quo in excommunicationem hanc incidat. Qua ratione, qui aliquo vadit, vt Cardinalem interficiat, pœnam hanc euadit, si posteaquam illuc peruenerit, eum pœnituit, secus autem si aliquid agere cœperit, vt pote, si fores effregerit, ipsum ve fugientem insecutus sit.

- 5 Excipitur quoque, † vbi quis obsidet Cardinalem, quo verecūdiam ipsi inferat, atque sic sensit

Innoc. in cap. nuper. de sentent. excomm. & inquit Gemin. & Anchar. in eod. capitu. felicis, in citat. locis. Tu tene contrarium ob versic. Capietes, Carcerantes, detinentes.

- 6 Excipitur quoque, † vbi uerba tantum contumeliosa in Cardinalem dicta sunt, nam in excommunicationem hanc non incidunt talia dicentes, vt dixit Viu. in sua Syl. opi. 88. nã persecutio factū, & non uerba significat. Sed iam ad reliqua transeamus.

Versic. Necnon ea mandantes.

S V M M A.

- 1 Mandatum quid sit.
- 2 Mandatum a iussu differt, & a precepto.
- 3 Preceptum a quo fiat.

IN hac parte alia causa refertur, quamobrem in excommunicationem incidunt, qui Cardinales offendunt, quæ est, vbi mandant aliis prædicta fieri, scilicet, vt ipsos Cardinales vel interficiant, vel mutilent, vel vulnerent, vel percutiant, vel capiant, vel in carcerem coniciant, vel detineant, vel hostiliter insequantur, hæc. n. ea sunt, quæ supra habentur. Verum, quo rem hanc dilucidiorē habeamus, præmittendū est, quid sit

fit mādatum. Item quomodo dif-
ferat a iussu, nec non a praecepto.
Tertio an, quod hic dicitur de
mandante, locum habeat in iubē-
te, & praeceptante.

1 Quoad primum igitur manda-
tum nil aliud est, quam contractus
verbis initus, quo committitur vo-
lenti aliquid agendum gratuito,
vt colligitur ex Gloss. Rubr. ff.
mand. iunct. §. pen. & fin. in Instit.
eod.

2 Quoad secundum autem mā-
datum a iussu differt, quoniam
mandatum, vt diximus, liberum
est quoad ipsum susipientem in
initio, iussus autem, quoniam pro-
priē fit a parente liberis, & a do-
mino seruis, ob eam rem necessi-
tatem quandam habet, vt dixit
Glos. in l. 1. in verb. Quemadmo-
dum. ff. quod iussu, & in §. sed hoc
iure, in verb. iussu, in Instit. de at-
til. tut.

3 Praeceptum vero fit ꝑ a iudice,
& ab habente iurisdictionem in
eum, cui praeceptum fit. argu. l. le-
gis virtus. ff. de leg. sentit hoc Ia-
so. in l. omne verbum. n. 2. C. com-
mu. de leg. quamuis alterum pro
altero usurpatur.

Quoad rem nostram autem ni-
hil interest a quo mandatum, prae-
ceptum, iussusve fiat, nam exce-
pro Romano Pontif. vel priuata,
vel publica persona sit, vel man-
det, vel praeceptat, vel iubeat vnū
ex praedictis, in excommunicatione
hanc incidit ob easdem ra-
tiones, & sic tertium propositum

habemus. His praemissis, iam re-
gulam de more ponamus.

S V M M A.

8 Mandans alicui, ut Cardinalem interfi-
ciat, uel mutilet, uel vulneret, uel per-
cutiat, uel capiat, in carcerem coniciat,
uel ut hostiliter insequatur, in excom-
municationem incidit.

I.

¶ Praemissis explicatis, iam qui
in hanc excommunicationē
incidunt, videamus. ¶ In ex-
communicationem hanc igitur
incidunt etiam, qui mandant ali-
quid ex praedictis in Cardinalem
fieri, ut pote vel vt interficiatur,
vel mutiletur, vel vulneretur, uel
percutiatur, vel capiatur uel in
carcerem coniciatur, vel ut quis
hostiliter eum sequatur, vt dicitur
in versic. iunct. principio cap-
etenim. & qui mandat violentas
manus in ecclesiastic. personam
iniici, in excommunicationem in-
cidit, ut habetur in cap. mulieres
§. fin. & ibi not. Abb. in princ. & F. e-
li. & Mar. Socin. Sen. num. 10. vt
Quinto not. de sentent. excom. m.
idem Socin. in cap. peruenit. n. 1.
31. versic. Octauo eod. idque
merito, nam & qui per alium faci-
t, ipse
facere videtur. cap. vt famæ
§. ult.
eodem. cum sim. cit. ibi a
Glo. in
uer. auctoritate. & Panor. 1
numero
10. versic. Et facit hoc ad
quastio
nem, & ca. qui facit per
alium. de
reg.

regu. iur. lib. 6. & c. cum quis. de sent. excom. eod. lib. & l. si mandato meo. §. non solum. ff. de ini. Quare, qui aut interficiendum, aut mutilandum, aut vulnerandum, aut percutiendum, aut persequendum, aut in carcerem condiciendum, aut detinendum Cardinalem mandauit, in excommunicationem hanc incidet, nam esto in pœnis simus, tamen ex quo per Bullam sic cautum est, tolerari debet. arg. l. prospexit. ff. qui, & à quib. manum.

Quæ excommunicatio afficit tam ipsam mandantem, quam mandarium, vt supra probauimus.

Item afficit, quodcunque mandatum sit, scilicet vel iustus, vel præceptum, quamuis non eandem naturam hæc habeant, nam mandatum non semper necessitatem significat, sed reliqua duo ex sua natura necessitatem habent. arg. l. 1. & ibi Glos. ff. quod iussu. & l. 1. ff. quod cum eo, & l. si mandato. ff. mandat. vt dixit Mar. Socin. Sen. in c. ad audientiam. num. 280. cum seq. versic. Sexagesimo de homicid. veligitur pater, vel dominus, vel iudex id imperet, patrem non est. Huic repugnant quæ diximus de remigibus, supra.

Tertiò afficit excommunicatio hæc, esto, qui mandatum exequitur, timore mortis id faciat, ut potè minatus est princeps alicui mortem, nisi Cardinalem interfi-

ciat, non enim excusabitur quandoquidem potius mortem obire quam mortiferè peccare debet, ut habetur in c. sacris, de iis, quæ vili metusve cau. fiunt.

Postremò afficit excommunicatio hæc in oibus casibus, quos in antecedentibus regulis vidimus, sicut etiam exceptiones omnes eas habet ob easdem rationes, quas in ipsis posuimus. Verum quò rem hanc cognitam omnino habeamus, quæstiones nonnullæ explicandæ ac dissoluendæ nobis sunt. Primum quando hic mandans in excommunicationem incidat, an scilicet statim atque mandatū hoc dedit, an vero postquam mandatum effectum est. Deinde, quid iuris si mandantem mandati pœnituit. Tertiò, quid si moriarur mandans, antequam mandarius mandatum executus sit. Quartò, an mandarius mandatum exequens & ipse in excommunicationem hanc incidat. Quintò quid si mandarius alteri id mandat, an primus mandans in pœnam hanc incidat. Postremò, si mandatum quis dedit, vt verberaret, mutilaretve tantum, an in excommunicationem incidat mandans, si mandarius eum interficiat. His enim explicatis quæstionibus absolutè rem hanc habebimus, id quod in sequent. præstabimus.

S V M M A.

- 1 Mandans offendi Cardinalem an in excommunicationem statim incidat, an post mandati executionem.
- 2 Mandans Cardinalem offendi, si mandati eum pœniteat, an in excommunicationem incidat, si nihilominus mandatarius mandatum exequatur.
- 3 Mandans offendi Cardinalem, si interim moriatur, an in excommunicationem incidat, si post eius mortem mandatarius rē exequatur.
- 4 Mandatarius exequens mandatum ipse factum de offendendo Cardinalem, an in excommunicationem incidat.
- 5 Mandatarius mandatum de offendendo Cardinalem per se non exequens, sed per alium, an in excommunicationem incidat.
- 6 Mandans alicui, vt Cardinalem uerberet, mutilet ve, an in excommunicationem incidat, si mandatarius Cardinalem interfecit.
- 7 Mandans, ut Cardinalem aliquem offendat, an in excommunicationem incidit, si alium offendat.

II.

Sex quæstiones explicandas nobis proposuimus, iam primam agrediamur, scilicet quando mandans offendi Cardinalem in excommunicationem incidit.

1 Quoad hanc igitur † breuiter

concludendum est, ubi mandatarius delictum commisit, tunc mandantem in excommunicationem incidere, non autem antea, tum quod ex mandato mandans non obligatur, nisi mandatarius executus sit. arg. §. is, qui exequitur, in Instit. de mandat. & l. 3. cum simil. ff. eod. tum quod, nec qui mandatum suscepit, in excommunicationem incidit, antequam rem perfecit, ergo nec mandans, atque sic sentit Ange. in verb. Excommunicatione. §. num. 31. versic. Mandans etiam, & Syl. eod. §. 5. n. 5. versic. Tertio cum quis, & apertius Nauarr. in Man. cap. 27. num. 51. versic. Adde, quod refert, & de quæstione hac satis.

2 Quoad alteram verò quæstionem, † scilicet quid iuris sit, si mandantem mandati pœnituit, vt dilucidiorē quæstionem hanc habeamus, nonnulla eius capita, quæ ab omnibus recepta sunt, & quæ dubitatione carent, præmittamus.

Primum igitur in excommunicationem hanc non incidit mandans, quem mandati pœnituit, vbi re integra mandatum reuocauit, & mandatarius de hoc certiore fecit, nam ex quo reuocauit legitime mandatum, nulla causa est, quamobrem in excommunicationem incidat, quippe quia mandatum tollitur, ut dicitur in §. recte, in Instit. de mandat. & in l. si uerò non remunerandi. §. si mandauero. ff. eod. quando

doquidem si tunc delictum mandatarium committit, non ui mandati, sed sponte id facit, etenim nec irregularis fit, qui mandatum de homicidio faciendo dedit, si mandatum sic reuocauit, quamuis mandatarium homicidium deinceps commiserit, vt inquit Specul. quem refert, ac sequitur Mar. Socin. Sen. in cap. ad audientiam. num. 293. q. 73. de homic. de quaestione hac igitur nulla est apud DD. dubitatio.

Secundo loco pro certo etiam habetur, & omnes fatentur e contrario mandantem in excommunicationem incidere, esto ipsum mandati poenituerit, si cum posset, & id animaduerneret, mandatum non reuocauit, nam hic dolo non caret, quo casu in excommunicationem quis incidit, vt sensit Innocen. in cap. mulieres. de sent. excom.

Tertio pro certo habetur hunc apud Deum excusatum esse, si delictum sequatur, posteaquam ipsum mandati poenituit, modo quantum potuit, ut mandatarium certiozem faceret, elaborarit, & hanc opinionem tenuit speciatim Barto. Brix. in q. venerali. qu. 89. ubi eam disputauit, & sequitur Glo. in cap. cum quis. de sent. excomm. lib. 6.

Quarto hunc, qui mandati poenituit, sed certiozem mandatarium non fecit, certiozemve facere non potuit, irregularem tamen fieri, si sequatur aliqua deformatio, nam

quo quis irregularis fiat, fat est, vt in culpa sit. Hinc qui mandauit cuiuspiam, vt suum inimicum interficeret, mutilaretve, & ante executionem pacem cum inimico iniit, quo casu tacito saltem mandatum reuocatum censetur, irregularis tamen fit, modo directe, indirecte ve mandatarium de hoc certior factus non sit, vt dixit Specul. quem refert, ac sequitur Mar. Socin. Sen. in cap. peruenit. num. 43. de sent. excom.

Quinto pro certo etiam habetur hunc mandantem, quem mandati poenituit, in excommunicationem non incidere, esto mandatarium certiozem non fecerit, vbi mandatarium ratione quapiam nouit ipsum mandantem mandati poenituisse, nam ex quo scit mandatum sublatum esse, cur certior fiat, causa nulla est. capitul. qui certus. de regul. iur. libro sexto, & leg. 1. in fine. ff. de contrahend. empt.

His igitur sic pro certo habitis, de quibus DD. non dubitant, restant duo casus, qui dubitationem nonnullam habent. Primus quid si mandans non potuit mandatarium certiozem facere de reuocatione, & mandatarium id ignorans mandatum executus est. Alter si id non animaduertit. In his igitur quaestionibus variae DD. sententiae sunt. Gloss. in capitu. mulieres. in verb. Auctoritate. versi. Sed pone. de sent. excomm. hunc in excommunicationem incidere censuit,

si

si mandatum non sic reuocauit, vt reuocatio ad ipsum mandatarium peruenerit. Et hoc ob eam rationem, quoniam mandans ex mandato obligatur, quod executus est mandatarius, qui reuocationem ignorauit, ut habetur in l. si mandassem, ff. mandat. & in ca. mandato. de procur. cum simil. cita. ibi a Gloss. Hæc ratio mihi non probatur, nam idcirco in illis iuribus actio ipsi mandatario datur, qui de mandati reuocatione certior factus non est, ne damnum iniuria patiatur ex mādato, quod suscepit, atque executus est, ut dicitur in cita. l. si mandassem, & in c. reatē, in Instit. eo. at hic non iniuria damnum patitur, quādoquidem mandatum illud ut de re turpi non valebat, neque illud suscipere, exequiue debebat. argumen. S. illud quoque, in Instit. eod. ratione igitur hæc opinio hæc non nititur. Quare contrariam opinionē, vt hic in excommunicationē non incidat, sequitur Innocen. in eod. cap. mulieres. Et hoc ob eam rationem, quoniam vt quis in excommunicationem hanc incidat, dolus requiritur, at hic non adest dolus, ex quo eū mandati pœnituit, & mandatarium certiozem facere non potuit. Tertio fuit opinio distinguentium, & primo Hostiē. qui ait, si quo tempore eum pœnituit, certiozem mandatarium facere non potuit, opinionem Innocen. veram esse, alias non. Hæc distinctio locum non habet, nam simpli-

citer hic quæritur, ubi non dolo id fecit, vel quia non potuit, vel quia id non animaduertit, an in excommunicationem incidat. Altera fuit opinio Bart. Brix. in cita. quæstio. 89. qui ait quoad Deum non peccare, sed apud Ecclesiam in excommunicationem incidere. Hęc opinio quoad primā partē dubitationem non hēt, ut supra diximus, & facit cap. a nobis. 2. de sentent. excomm. quo autem ad alteram partem falsa est, nā ex quo Ecclesia iustitiam fouet, argumēt. capit. erit autem lex. distinct. 4. & hunc mandati huius pœnituit, excommunicatione non obligabitur, quādoquidem pro regula habetur in excommunicationē aut per legem, aut per generales sententias latam quem non incidere, nisi ubi mortifere peccauit, ut in Tractatu nostro de Censuris de communi DD. sententia conclusimus, & facit capit. nemo Episcoporum, & capitul. nullus, 11. q. 3. Quid igitur concludendum? Ego ab opinione Innocen. discedendum non censeo, vt scilicet hic in excommunicationem nō incidat. Et hoc ob rationem proximē allatam, quoniam hic mortifere non peccat, & dolo caret, ut dixit Innocen. quo casu cessat excommunicatio. Et de quæstione hæc satis, quæ disputatur a DD. in capit. cum quis. de sentent. excomm. lib. 6. & in eod. capitul. mulieres, & per Mar. Socin. Sen. in citat. capit. peruenit. uerfi. Nono quæritur. num. 40. de sentent.

sent. excomm. iam ad tertiam quæstionem veniamus.

3 Tertia quæstio est, † quid iuris, si is, qui Cardinalem aliquem interficiendum mandavit, interim moriatur, & post eius mortem mandarius rem exequatur, an in excommunicationem mandans incidat. Hanc quæstionem absolui-
mus in Tractatu nostro de censuris, in Tab. 2. capitu. 17. §. 2. num. 5. ob eam rem, ne actum agamus, hac omitta, ad aliam veniamus.

4 Quarta quæstio est, † an mandarius ipse, ex quo alieno nomine facit, mandatum exequens, in excommunicationem incidat. Hanc quæstionem, ut paucis absoluamus, concludimus & ipsum sine dubitatione in excommunicationem incidere, nam sic not. Abb. in cap. mulieres, in initio. de sentent. excommu. idque merito, mandatum enim hoc recipere non debuit, ut rei turpis, & ob id receptum non obligavit. arg. en. §. illud quoque, in instit. de mand. & l. si remunerandi. §. rei turpis. ff. cod. etiam si iureiurando confirmatum sit, ob capitu. non est obligatorium, de regu. iur. libr. 6. cum simil. no. ibi a Gloss. Quare nec excusantur filii, si in hoc obtæperent parentibus, nec serui, si obediant dominis, atque sic sensit Gl. in eodem capitu. mulieres. in verb. Auctoritate, ibi. Sed videtur, quod ille, & cum ea transeunt communiter DD. ac de quæstione itidem

fatis.

5 Quinta quæstio est, † quid iuris, si mandarius ipse mandatum per se non exequitur, sed alteri exequendum mandat, an mandans prior in excommunicationem incidat, nam qui mandatum exequitur, quicumque sit, in excommunicationem ipsum incidere constat, sicut etiam qui secundo id mandavit. Videbatur igitur dicendum primum mandantem in excommunicationem non incidere, & hoc ob eam rationem, quoniam delictum non is commisit, cui committendum mandavit, sed alius. argument. l. diligenter, ff. mandat. Quod autem incidat, suadere videtur, quoniam ipse huius delicti causa fuit, si enim ipse id non mandasset, mandarius ille per alium id faciendum non curasset, etenim & qui est causa causæ, est causa causati. arg. l. manumissiones. ff. de manumiss. Quid igitur concludendum? Ego censeo hunc in excommunicationem incidere, cum ob rationem proxime allatam, tum quod si socios ad id agendum mandarius adhibuisset, quia per se id facere non auderet, sine dubitatione mandans in excommunicationem incidisset, ergo idem, si per alium totum id fecit. Nec obstat cita. d. l. diligenter, quasi fines mandati excesserit, nam immoderatus ipse non est, quandoquidem interfecit, & si per alium, quod ipsi mandatum fuit. Excipio tamen, ubi id expresse commisisset.

de

ne per alium id faceret, tunc enim
mea sententia in excommunicatione
nem non faceret, ex quo id nec
tacito, nec expresse mandauit,
immo expresse prohibuit.

6. Postrema questio est quid iu-
ris, si quis mandauit, ut tantum
verberaret, mutilaretve, manda-
tarius vero interfecit, an, ex quo
mandatarius aliud fecit, in ex-
communicationem mandans in-
cidat. Ego censeo ipsum in excō-
municationem incidere, nam, &
si homicidium factum est, quod
mandans non mandauit, tamen
quod illud factum plures partes
habet, & quod fieri posse cogita-
re debebat, ac potuit, ob eam rē
in excommunicationem incidit.
Id quod locum habere censeo,
etiam si venens interfecit. argu-
e. fin. de homicid. lib. 6. & vt asse-
ruit Mar. Socin. Sen. in capit. ad
audientiam. nu. 288. de homicid.
At quid è contrario, si quis man-
dauit, ut interficeret, mandata-
rius vero solum mutilauit, aut vul-
nerauit, an in excommunicationem
mandans incidet? Ego cen-
seo, & in hoc casu ipsum mandan-
tem in excommunicationem in-
cidere, tum quod qui vult conse-
quens, & antecedens sine dubio
vult, arg. l. illud. ff. de acquir. hæ-
red. ac hic voluit interfici, ergo
& vulnerari, & verberari, vt per
se patet, sunt enim hæc media, p-
quæ homicidium sæpius fit, tum
quod vulnera, & percussiones
sunt partes quodammodo homi-

cidii, ex quo igitur voluit homi-
cidium, & sic totum, ergo & par-
tes, in toto enim pars est. argum-
c. plus. de reg. iur. lib. 6. & l. in to-
to. ff. de reg. iur.

7. Verum quid si Titius Seio
mandet, vt ex tribus Cardinali-
bus simul ambulantes unum
certum percutiat: Seius autem a-
lium, an in excommunicationem
mandans incidet? Concludendū
breuiter est mandantem in ex-
communicationem non incide-
re, nam de suo mandato percuti-
tus ille non est, ex quo alium per-
cutiendum mādauit, ergo de
mandato non tenetur. arg. l. dili-
genter. ff. mandat. & §. is, qui. in
Instit. eod. atque sic tenuit Ioan.
de Deo, quem refert, ac sequitur
Mar. Socin. Sen. in c. peruenit. n.
44. vers. Sed pone circa p̄dicta.
de sent. excomm. ac de materia
hac satis, ad alia transeamus.

Verf. Vel rata habentes.

S P M M A.

1. Rati habitio quid sit.
2. Rati habitio duobus modis fit.
3. Ratum habentes delictum commis-
sum in Cardinalem in excommu-
nicationem incidunt, quæ excom-
municatio, quousque pateat, decla-
ratur.
4. Ratum habens animo tantum deli-
ctum aliquod in Cardinalem com-
missum in excommunicationem nō
incidit.

5 Rg.